

Forsvarsministeriet

22. oktober 2009

Notat Vedrørende specialstyrkers optræden i civilt

På møde i Det Udenrigspolitiske Nævn den 24. september 2009 blev Forsvarsministeriet anmodet om at udarbejde et notat om reglerne for specialstyrkers optræden i civil beklædning i forhold til Genève-konventionerne.

Genève-konventionerne indeholder regler om, at soldater i deres udseende skal adskille sig fra civilbefolkningen, jf. Genève-konventionernes første tillægsprotokol artikel 44, stk. 3: "For at øge beskyttelsen af civilbefolkningen mod virkningen af fjendtlige handlinger, skal kombattanter kunne skelnes fra civilbefolkningen under et angreb eller under en militær operation forud for et angreb". Formålet med dette distinktionsprincip er først og fremmest at beskytte civile, som i højere grad risikerer at blive inddraget i kamphandlinger, hvis man ikke klart kan kende forskel på soldater og civile. Hertil kommer hensynet til modstanderens soldater, som skal kunne vide, om og hvornår de er under angreb, samt til egne soldater, som kun nyder fuld beskyttelse under den humanitære folkeret, hvis de åbent optræder som soldater.

Forpligtelsen for soldaterne til at adskille sig fra civilbefolkningen under væbnet konflikt realiseres typisk ved at bære uniform og gælder som ovenfor anført for de væbnede styrker "under et angreb eller under en militær operation forud for et angreb". På denne baggrund er udgangspunktet, at udsendte danske styrker bærer uniform. Dog kan der undtagelsesvist være opgaver, hvor soldaterne optræder i civil beklædning. Dette kan f.eks. være i forbindelse med træning og administrative opgaver, eller hvor der er vægtige grunde, der taler imod, at personallet er i uniform, f.eks. i forbindelse med personbeskyttelsesopgaver. I sådanne tilfælde vil der imidlertid ikke være tale om, at de danske styrker befinder sig "under et angreb eller under en militær operation forud for et angreb", og der vil, som følge heraf ikke være noget krav efter Genève-konventionerne om at bære uniform.

Brugen af civil beklædning er konventionsstridig, hvis den involverer perfidi (svig). Perfidi defineres i Genève-konventionernes første tillægsprotokol artikel 37, der har følgende ordlyd: "Handlinger, der søger at forlede en modstander til at nære tillid til, at han er berettiget til at modtage, eller forpligtet til at yde, beskyttelse i overensstemmelse med folkeretlige regler under væbnede konflikter, og som har til formål at svige denne tillid, skal betragtes som perfidi (svig)".

Det bemærkes endelig, at Genève-konventionerne ikke er til hinder for, at ikke-uniformeret militært personel bærer våben med det formål at kunne anvende våben i selvforsvar. Den omstændighed, at soldater optræder i civil beklædning, berøver dem endvidere ikke adgangen til selvforsvar.